ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон П Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253
Цахим шуудан uvurkhangai@audit gov mn
Цахим хуудас www.audit mn

2026.04.17 № 316

танай ____________-ны №____________-т

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
ХОРООНД

Дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсгийг үндэслэн Өвөрхангай аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох аймгийн Монгол ардын намын хорооны Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг хүргүүлж байна.

Хавсралт 30 хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О БАТЖАРГАЛ

6225020508

D:\Auditiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас www.audit.mn

2026-04-17 № 197

танай ____________-ны №____________-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4-т заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Өвөрхангай аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Өвөрхангай аймгийн Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Өвөрхангай аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Өвөрхангай аймгийн Монгол ардын намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Өвөрхангай аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Өвөрхангай аймгийн Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн

иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Өвөрхангай аймгийн Монгол ардын намын хорооны Өвөрхангай аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Өвөрхангай аймгийн Монгол ардын намын хорооны мөрийн хөтөлбөр (37 хуудас)-ийг хавсаргав

Хувийг: Өвөрхангай аймгийн Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН 2024 ОНЫ ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

	1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ – АЖИЛ ОРЛОГОТОЙ ИРГЭН
1.	Арвайхээр – Баянгол – Сайхан-Овоо – Мандал-Овоо чиглэлийн 230 км авто замын ТЭЗҮ-ийг батлуулан, ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.
2.	“Орхон-Онги” эко төслийг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж аймгийн төсвийг бие даан бүрдүүлэх үндэс суурийг тавина.
3.	Арвайхээр – Шивээхүрэн боомт чиглэлийн 336 км авто замын ТЭЗҮ-ийг боловсруулан батлуулж, барьж дуусгана.
4.	Арвайхээр-Хужирт чиглэлийн 43.3 км хатуу хучилттай автозамыг ашиглалтад оруулна.
5.	Арвайхээр – Сант – Мандалговь – Чойр чиглэлийн хэвтээ тэнхлэгийн автозамаас Өвөрхангайн нутагт хамаарах Арвайхээр – Сант чиглэлийн 150 км автозамыг барина.
6.	“Шинэ Хархорум хот”-ын ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулж, төмөр зам, автозамын ТЭЗҮ-г батлуулан, хэрэгжүүлж эхлүүлнэ.
7.	Арвайхээр – Шивээ хүрэн боомт чиглэлийн авто зам тавихтай холбогдуулан барилгын материалын бөөний төв, тээвэр логистикийн төвийг байгуулна.
8.	Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлээр ардас баялгийн илэрцийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, дэд бүтэц, үйлдвэр байгуулах бодлого хэрэгжүүлж, "Өвөрхангайн хөгжил" орон нутгийн санг хууль тогтоомжийн хүрээнд байгуулна.
9.	Үйлвэрлэл хөгжүүлэх бодлого хэрэгжүүлж, дотоодын нийт бүтээгдэхүүнийг 2 дахин нэмэгдүүлнэ.
10.	Төр нь хувийн хэвшилтэй өрсөлдөхгүй байх зарчим баримталж, зарим орон нутгийн өмчит аж ахуй нэгжүүдийг бизнесийн зарчмаар хөгжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
11.	Баянтээгийн нүүрсний уурхайн техник технологийг шинэчлэн, ашигт ажиллагааг нэмэгдүүлнэ.
12.	Иргэд олон нийтийн санхүүгийн зах зээлийн мэдлэг боловсролыг дээшлүүлж, хөрөнгийн зах зээлийн арилжаанд оролцох, хуримтлал, хадгаламжтай болох хандлагыг нэмэгдүүлнэ.
13.	Дотоодын захзээлд аймгийн бонд гаргах замаар ажлын байр бий болгох, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг түргэтгэх томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдэд хөренгө оруулалт хийнэ.
	2.ХОТ БАЙГУУЛАЛТ – АМЬДРАХ ТААТАЙ ОРЧИН
1.	Инженерийн шугам сүлжээнд холбогдоогүй 9 суманд инженерийн шугам сүлжээ, цэвэршүүлэх байгууламж барьж, Хархорин сумын инженерийн шугам сүлжээг шинэчлэнэ.
2.	Бүх сумдыг иженерийн шугам сүлжээтэй болгон, түүнийг дагуулж, орон сууцны хороолол, “Пассив хаус” хорооллын төсөл хэрэгжүүлнэ.
3.	Боржин чулуу, цемент, хайрга, бетон үйлдвэрлэлийг хөгжүүлж, барилгын дүүргэгч материалын хэнгамжийн төв байгуулна.
4.	Арвайхээр хотыг, хангайн бүсийн бараа, барилгын материал, мэдээлэл, технологийн тулгуур төв, ухаалаг эко хот болгон хөгжүүлнэ.
5.	Хүнд даацын автомашины тээврийн зогсоолыг Арвайхээр хотын гадна байршуулж, хотын доторх авто замын эвдрэлээс сэргийлнэ.

6.	Арвайхээр, Хужирт, Уянга, Нарийнтээл, Бат-Өлзий сумдад үерээс хамгаалах далан сувгийн байгууламжийн угсралтын ажлыг хийж гүйцэтгэнэ.
7.	Арвайхээр сумын 12 айлын 3 орон сууц, 36 айлын 2 орон сууц, хангамжийн болон эрчмийн 24 айлын орон сууц, 48 айлын 2 орон сууц, зарим гэр хорооллыг орон сууцны дахин төлөвлөлт оруулна.
8.	Арвайхээр хотын дулааны станцыг ашиглалтад оруулж, нийтийн орон сууцнуудыг хэрэглээний халуун усаар хангаж, хуучин орон сууцнуудын дээвэр, гадна фасад, орц, орчны тохижилтыг хийнэ.
9.	Бүх сумдын төвд авто болон явган зам, талбайн засвар шинэчлэл хийнэ.
10.	Хархорин суманд усан бассейн барьж, ашиглалтад оруулна.
11.	Арвайхээр суманд төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр усан парк байгуулна.
12.	Бүсийн төв болох Гучин-Ус, Сант, Есөнзүйл, Хархорин, Арвайхээр сумдад үйлдвэрлэлийн бүс байгуулж, дэд бүтцийг шийдвэрлэнэ.
13.	Гудамж талбай, нийтийн эзэмшлийн талбайн гэрэлтүүлгийг сэргээгдэх эрчим хүчээр шийдвэрлэнэ.
14.	Бүх сумдад "Тохижилт үйлчилгээний компани"-ийг төрийн болон хувийн хэвшлийн оролцоотойгоор ажиллуулж орчин үеийн дэвшилтэт техник, тоног төхөөрөмжөөр хангана.
15.	Арвайхээр хотод IoT" камер, хэмжилтийн мэдрэгч төхөөрөмжүүдийг иж бүрэн суурилуулна.
16.	Хүн амын төвлөрөл ихтэй сумдад цэцэрлэг, сургуулийг гэр хорооллын дунд байгуулж "Хамгийн сайн сургууль гэрт ойрхон сургууль" зарчмыг хэрэгжүүлнэ.
17.	Бүх сумдын төвүүдэд 100 км дугуйн болон явган замыг шинээр барина.
18.	Арвайхээр хотын дундуур урсах Дэлгэрэх голын эх орчимд усан сан, хөв, цөөрөм байгуулж хот дотор гол, горхины толио үүсгэн, урсацад тохируулга хийнэ.
19.	Төсвийн дэмжлэг үзүүлж "Сууц өмчлөгчдийн холбоо"-ны үйл ажиллагааны төрөл хэлбэрийг шинэчилэн, үйлчилгээний чанарыг сайжруулна.
20.	Бүх сумдын төвүүдийн эрчим хүчний хүчдэлийн уналтыг бүрэн шийдвэрлэж, цахилгааны модон шонгуудыг бетон тулгуураар сольж, цахилгаан түгээх утсыг СИП кабелаар сольж, цахилгааны ухаалаг тоолууруудыг суурилуулна.
21.	Бүх сумдад түрээсийн орон сууцны хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, орон сууцыг түрээслээд өмчлөх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж эхлүүлнэ.
22.	Арвайхээр суманд суурьшлын 3 дахь шинэ төвийн төлөвлөлтийг хийж, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг эхлүүлнэ.
23.	Газар төлөвлөлтийн үеийн процессыг олон нийтэд нээлттэй болгож, газар олголтыг иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд хүрэлцээхүйц хэмжээнд хүргэнэ.
24.	Газар ашиглалт, газрын мониторингийн байнгын ажиллагаатай хяналтын систем бий болгож, газрыг нөхөн сэргээх тогтолцоог бүрдүүлнэ.
25.	Хот, тосгоны хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө болон сумдын газар зохион байгуулалт, нутаг дэвсгэрийн хөгжлийн төлөвлөгөөг боловсруулна.
2.1 ДЭД БҮТЭЦ – ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ	

2.1.1. Харилцаа холбоо, эрчим хүч	
1.	Аймгийн бүх нутаг дэвсгэрийг үүрэн холбооны сүлжээнд холбоно.
2.	Нарийнтээл сумын Баянтээг багийг шилэн кабельд холбоно.
3.	"Баянтээг" ХК-ийг түшиглэн 100 мВт хүчин чадалтай цахилгаан станц барина.
4.	Уянга сумын Онгийн голд 3.0 мВт хүчин чадалтай усан цахилгаан станц барина.
6.	Зүүнбаян – Улаан сумынЭмгэд багт байгуулах Хүүхдийн зусланруу цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барина. /28 км/
7.	Бат-Өлзий сумын Үүртийн тохойн орчмоос Төвхөн хийд хүртэлх 22 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам барина.
8	Сайжруулсан шахмал түлшний үйлдвэрийн үйл ажиллагаг жигдэрүүлж, агаарын бохирдолыг бууруулна
9.	"Мандалговь-Арвайхээр" чиглэлийн 220 кВт-ын 2 хэлхээт 287 км эрчим хүчний цахилгаан дамжуулах агаарын шугам татна.
2.1.2.АВТО ЗАМ	
1.	Арвайхээр – Шивээ хүрэнгийн боомт чиглэлийн 336 км авто зам дагуух Гучин-Ус, Төгрөг, Богд сумдын төвүүдийг холбоно.
2.	Аялал жуулчлал хөгжүүлэх Тарагт, Уянга, Хайман өвөр чиглалийн 106 км авто замыг барина.
3.	Үүртийн тохойгоос Төвхөн хийд чиглэлийн 15 км авто зам, бетон гүүр барина.
4.	А0301 чиглэлийн авто замаас Зүүнбаян – Улаан сум хүртэлх 40 км, Өлзийт, Баян-Өндөр сумд хүртэлх 74 км, Есөнзүйл сум хүртэлх 14.7 км, Бүрд сумын төв хүртэлх 18 км авто замуудыг тус тус барьж, "Нутгийн зам хөтөлбөр"-ийг хэрэгжүүлнэ.
5.	Бүх сумдын төвүүдэд 3-5 км авто зам барина.
6.	Улсын чанартай А0302 чиглэлийн авто замаас Баянтээг хүртэлх 22 км авто замыг барина.
7.	Баянтээг – Гучин-Ус сум хүртэлх 75 км авто замыг барина.
8.	Арвайхээр хотын Нисэх буудлыг нүүлгэн шилжүүлэх асуудлыг судлаж, шийдвэрлэнэ.
9.	Хужирт сумын Нисэх буудлын үйл ажиллагааг сэргээн явуулна.
10.	Баруунбаян-Улаан, Богд сумдад нэн шаардлагатай үед ашиглах нислэгийн аэродром байгуулна.
11.	Элсэн тасархайд аялал жуулчлын зориулалтаар нислэгийн аэродром байгуулна.
3.ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ–ЭРҮҮЛ ХҮНС	
1.	Махны чиглэлийн 1000-аас доошгүй үхэр бүхий эрчимжсэн аж ахуй байгуулахад дэмжлэг үзүүлж, төвлөрсөн хот, суурин газрын хүн амын махны хэрэгцээг хангаж, экспортыг нэмэгдүүлнэ.
2.	Эргэлтэнд оруулах боломжтой 18000га атаршсан талбайг ашиглалтад оруулж, малын тэжээлийн тариалалтыг нэмэгдүүлэн, үр үржүүлж, үрийн нөөц бүрдүүлнэ.
3.	Бүрэн автоматжсан хүнсний ногооны төрөлжсөн 1000-аас доошгүй тн-ын багтаамж бүхий зоорийг Арвайхээр суманд, 500-аас доошгүй тн-ын багтаамж бүхий зоорийг Хархорин суманд байгуулж төмс, хүнсний ногоог нөөцлөх, хадгалах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

4.	Байгаль, цаг уурын онцлогт тохирсон, дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлж, дөрвөн улирлын турш шинэ ургацын хүнсний ногоо тариалах,импортын ногооны хэрэглээг бууруулах нөхцөлийг бүрдүүлж, 4.0 мянгаас доошгүй $м^2$ талбай бухий хүлэмжийн цогцолбор байгуулна.
3.1 МАЛ АЖ АХУЙ ЭРҮҮЛ ХҮНС, ҮЙЛДВЭР, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ САЛБАРЫН БОДЛОГЫН ХҮРЭЭНД	
1.	"Баянгол омог"-ийн хонин сүргийг "Баянгол үүлдэр" болгох, Гучин-Ус сумын Монголын хоолойн тэмээ, Нарийнтээл сумын Тээлийн улаан ямаа, Уянга сумын Таац, Жаргалант, Шуранга, Ар цармын сарлаг үхрийн биологийн онцлог, ашиг шимийн түвшин тогтоох судалгааны ажлыг үргэлжлүүлэх, үүлдэр, омог, хэвшлийн малыг баталгаажуулна.
2.	Байгаль экологи, бэлчээрийн даацтай малын тоо, төрөл, бүтцийг уялдуулж, малыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, тоо толгойгоос чанарт шилжүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
3.	"Биотехнологийн төв" байгуулж, малын чанарыг сайжруулах, мал аж ахуйн мэргэжилтнүүдийг давтан сургах, мэргэшүүлэх сургалтын бааз бий болгоно.
4.	Бэлчээрийг усжуулах, сэлгэж өнжөөх, хортон мэрэгчээс хамгаалах зэргээр менежментийг сайжруулна.
5.	Мал, амьтны эрүүл мэндийг хамгаалах, малын, чанар, ашиг шимийг сайжруулах ажлыг эрчимжүүлэх замаар хүн амын хүнсний аюулгүй байдлыг хангаж, махны экспортыг нэмэгдүүлнэ.
6.	Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах "Хүнсний хангамж" хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж, гол нэр төрлийн бүтээгдэхүүний дотоодын үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.
7.	Мал, амьтны өвчний тандалт, үзлэг, шинжилгээг сайжруулж, өвчний гаралт, тархалтыг бууруулж, бүс, нутгийн түвшинд халдварт өвчнөөр тайван байдлыг баталгаажуулна.
8.	Аймгийн Мал эмнэлгийн газрын лабораторид орчин үеийн оношилгоо, шинжилгээний дэвшилтэт арга, технологийг нэвтрүүлж, оношилгооны чадавхыг сайжруулах, зах худалдааны төвд нийлүүлэгдэж байгаа мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүнд анхан шатны үзлэг, шинжилгээг бүрэн хийнэ.
9.	Малчдыг малын эм, био бэлдмэлийг зохистой хэрэглэх арга зүйн талаарх сургалт, мэдээллээр хангах, эмийн хяналтыг сайжруулна.
10.	Аймгийн Мал эмнэлгийн газрыг суурьшлын бүсээс гаргаж, шинээр барина.
11.	"Шинэ хоршоо" хөдөлгөөнийг аймгийн хэмжээнд үргэлжлүүлэн өрнүүлж, хоршоодод олгож буй хамтын хариуцлагын 3-5 жилийн хугацаатай хөнгөлөлттэй зээл олгох хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ .
12.	Жижиг, дунд үйлдвэрийг дэмжих сангийн орсн нутгийн эх үүсвэрийг нэмэгдүүлж,үйлдвэрлэлийг кластераар хөгжүүлнэ.
13	Бүсийн үйлдвэр технологийн парк байгуулж, арьс ширэнд гүн боловсруулалт хийж торгомсог савхийг орон нутагт үйлдвэрлэх, ноос ээрэх, ноолуур угаах, самнах үйлдвэр байгуулж, Арвайхээр хотод магадлан итгэмжлэгдсэн лаборатори байгуулна.
14.	Яс, тос, дайвар бүтээгдэхүүн боловсруулах үйлдвэр байгуулахад дэмжлэг үзүүлж, бүтээгдэхүүний дотоод, гадаадын зах зээлд нийлүүлнэ.
15.	Газар тариалангийн эргэлтийн талбайн ашиглалтыг сайжруулж, тариаланчдыг үр, бордоо, техникийн дэмжлэгт хамруулан, дотоодын хэрэгцээний үр тарианы 90, төмс, хүнсний ногооны 70 хувийг тус тус хангана.
16.	Тарагт, Арвайхээр, Хужирт, Бүрд, Баруунбаян – Улаан, Хархорин сумдын услалтын системүүдийн засвар, арчлалтыг хийж, усалгаатай талбайг нэмэгдүүлнэ.

17.	Арвайхээр суманд эрүүл ахуй, стандартын шаардлагад нийцсэн "Малчны зах" байгуулж, мах, сүү зэрэг малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүн, хүнсний ногоог иргэдэд нэг дороос хүргэж, малчид, тариаланчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.
18.	Бүсийн эдийн засгийн өсөлтийн төв Хархорин, Есөнзүйл, Сант, Гучин – Ус сумдын төвүүдэд шинээр хийгдэх дэд бүтэц бүхий үйлдвэрлэлийн бүсүүдэд тулгуурлаж, малын гаралтай түүхий эд боловсруулах үйлдвэр, цехийг байгуулж, бусад сумдаас түүхий эд бүтээгдэхүүнийг нийлүүлэх зах зээлийг бий болгоно.
4. БАЙГАЛЬ ОРЧИН – НОГООН ХОТ	
1.	Төв суурин газрын ногоон байгууламжийн хэмжээг 2 дахин нэмэгдүүлнэ.
2.	"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хэрэгжилтийг эрчимжүүлж, мод үржүүлгийн газруудын үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, Арвайхээр суманд хэрэгжиж буй Монгол Солонгосын "Ногоон хэрэм" төслийг үргэлжлүүлнэ.
3.	Хог хаягдлыг ангилан ялгах дадал хэвшлийг бий болгож, дахин боловсруулах техник технологийг нэвтрүүлнэ.
4.	Хог шатаах аргаар дулаан болон цахилгааны эрчим хүч үйлдвэрлэх үйлдвэр барьж, хог хаягдлын шинэ менежмент хэрэгжүүлнэ.
5.	Ойн хомсдол доройтол, ойн хөнөөлт шавжын тархалт, хөнөөлийн голомт бүхий талбайн хэмжээг бууруулах арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх.
6.	Байгальд ээлтэй дэвшилтэт техник, технологи нэвтрүүлж, дэд бүтцийн хөгжилтэй уялдуулан, байгаль орчны бохирдол доройтлоос сэргийлж, агаар орчны бохирдлыг бууруулах.
8.	Гол, горхи, булаг, шанд, рашааны эхийг хашиж хамгаалах ажлыг эрчимжүүлж, цас мөс, үерийн усыг хуримтлуулан, усан сан, хөв цөөрөм байгуулж ард иргэд, зэрлэг ан амьтдыг ундаалах, мод бут тарих, үйлдвэрлэл, газар тариалангийн усан хангамжийн хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
9.	Сумдын хүн амыг шаардлага хангасан ундны усаар хангах, усны хайгуул судалгаа өргөжүүлэх.
10.	Байгальд ээлтэй хариуцлагатай уул уурхайг дэмжиж, дэвшилтэт техник технологи нэвтрүүлж, нөхөн сэргээлтийг хийлгэх, эзэн холбогдогчгүй орхигдсон болон голын хамгаалалтын бүс дэх эвдрэлд орсон талбайг бүрэн нөхөн сэргээлгэх.
11.	Тусгай сонирхлын ан агнуурыг байгалийн нөөц баялгийн зүй зохистой ашиглалтад тулгуурлан хөгжүүлж, нэн ховор, ховор амьтан, ургамлын хамгаалалтын менежментийг сайжруулна.
12.	Аймгийн аялал жуулчлалыг бүсчлэн хөгжүүлж, шинэ Хархорум хот, Орхоны хөндийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх мастер төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэх.
13.	Төвхөн хийдийн хамгаалалтын менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулж батлуулан хэрэгжүүлэх, Төвхөн хийд рүү очих замыг байгалд ээлтэй дэвшилтэт арга, технологиор шийдвэрлэх.
14.	Байгалийн нөөц болон Хангай нурууны экосистемд түшиглэн эрүүл мэнд, тусгай сонирхлын, өвлийн гэх мэт аяллуудыг төрөлжүүлэн хөгжүүлж, халуун рашаан бүхий газруудыг эдийн засгийн эргэлтэд оруулна.
15.	Нутгийн иргэдэд түшиглэсэн тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлж, аялал жуулчлалыг дагасан жижиг үйлдвэр, үйлчилгээ, бизнес эрхлэгчдийн хоршоог дэмжих.
16.	Цаг уурын аэрологийн болон Радарын станцыг суурилуулж хэвийн ажиллагааг хангах.

17.	Цаг агаарт зариудаар нөлөөлөх экспедицийн үйл ажиллагааг эрчимжүүлж газрын генераторын тоог нэмэгдүүлэн хэвийн ажиллуулах.
18.	Араайхээр хотод ус, цаг уур орчны шинжилгээний лабораторийг өргөжүүлэн төвийн бүсийн “Байгаль орчны шинжилгээний Лаборатори” болгох.
	5.НИИГМИЙН БОДЛОГО – ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ
	5.1 СОЁЛ
1	Үндэсний өв уламжлал, түүх, соёлоо түгээн дэлгэрүүлэх, соёлын боловсролтой, зөрэг хандлагатай бүтээлч иргэдийг төлөвшүүлэх “Бүх нийтийн соёлын боловсрол” арга хэмжээг хэрэгжүүлж, монгол бичгийн хэрэглээг нэвтрүүлж, эхлүүлнэ.
2.	Төв номын сангийн байрыг засварлаж, номын баяжилтыг нэмэгдүүлэн цахим системийг нэвтрүүлнэ.
3.	“Нүүдэлчин”, “Торгоны зам-Хархорум”, “Арвайхээрийн тал”, “Занабазар арт фестивал” зэрэг олон улсын болон улс, бүсийн чанартай эвент арга хэмжээг жил бүр зохион байгуулж, жуулчдын тоог нэмэгдүүлнэ.
4.	Соёл, урлагийн салбарын ажилтнуудыг чадавхжуулах гадаад, дотоодод туршлага судлуулах ажлыг хэрэгжүүлнэ.
5.	Бат-Өлзий, Баянгол, Хайрхандулаан, Есөнзүйл сумдын Соёлын төвийн тоног төхөөрмжийг сайжруулж, хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.
6.	Богд суманд шинээр Соёлын төв барьж, Бат-Өлзий, Хайрхандулаан, Уянга, Өлзийт, Зүүнбаян-Улаан сумдын Соёлын төвд их засвар хийнэ.
7.	Аймгийн төвд Соёл, гэгээрлийн ордон шинээр барьж ашиглалтад оруулна.
8.	Төвхөн хийдийн хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах чиглэлээр дэмжлэг үзүүлж ажиллана.
9.	Орхоны хөндийн соёлын дурсгалт өвийг сэргээн засварлах, хадгалалт хамгаалалтыг сайжруулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.
10.	Шинэ музейн гадна тохижилт, үзмэр үзүүллэг дэглэлтийг хийхэд дэмжлэг үзүүлж ажиллана.
11.	Эрдэнэзуу музейн үзмэрийн 50 хувийг виртуал болгоно.
12.	Нүүдлийн соёл ахуйг аялал жуулчлалтай холбон эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, малчдын орлогыг нэмэгдүүлнэ.
13.	Аялал жуулчлалыг дагасан орон нутгийн онцлогт соёлын үйлдвэрлэлийг хөгжүүлнэ.
14.	Түүх, соёлын өвийн хамгаалагчдын тоог нэмэгдүүлж, тэдний цалин хөлсийг нэмэгдүүлнэ.
15.	Шинэ залуу уран бүтээлчдийг дэмжин ажиллаж, орон нутгийн уран бүтээлчдийн улсад болон бүсийн хэмжээнд өрсөлдүүлэх чадварыг нэмэгдүүлнэ.
16.	Хужирт, Бат-Өлзий суманд спортын ордон барина.
	5.2 ЭРҮҮЛ МЭНД
1.	Аймгт Нийгмийн эрүүл мэндийн төв байгуулна.
2.	Хархорин Баянгол, Баруунбаян-Улаан, Өлзийт, Гучин-Ус, Төгрөг сумдыг эмчийн байртай болгоно.
3.	Нарийнтээл, Богд, Бат-Өлзий, Есөнзүйл, сумдын Эрүүл мэндийн төвийг рентген

	аппаратаар хангана.
4.	Хархорины сумын нэгдсэн эмнэлгийг нярайн скрининг болон бүдүүн, шулуун гэдэсний уян дурангаар хангана.
5.	Бүх сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвийг биохими, гематологийн бүрэн автомат аппаратаар хангана.
6.	Бүх сум, өрхийн эрүүл мэндийн төвүүдэд шүдний кабинет байгуулна.
7.	Иргэний эрүүл мэндийн боловсрол, Эрүүл шүд арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
8.	Нарийнтээл, Есөнзүйл, Сант, Гучин-Ус сумдад яаралтай тусламжийн нэгж байгуулна.
9.	Бүсийн оношилгоо,эмчилгээний төвийн барилгыг иж бүрэн засварлаж, бүсийн эм, эмнэлгийн хэрэгслийн нөөцийн агуулахыг байгуулна.
10.	Төвийн бүсийн хээрийн эмнэлэг байгуулна.
11.	Аймгийн хэмжээнд эрүүл мэндийн салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх, гадаадад сургах бодлогыг баримтлан, шинэ технологийг нутагшуулахад шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
12.	Эрүүл мэндийн бүх төрлийн цахим үйлчилгээг өргөжүүлнэ.
13.	Уламжлалтын анагаах ухааны салбарыг өргөжүүлэн хөгжүүлж, бүсийн хэмжээнд үйлчилнэ.
14.	Багийн эмч бүрийг жижиг оврын автомашинаар хангана.
15.	"Элэг бүтэн Монгол", "Умайн хүзүүн хавдаргүй Монгол" хөтөлбөрүүдийг үргэлжлүүлнэ.
16.	Эмийн чанар, үнэ,аюулгүй байдал, үйлдвэрлэлтэй холбоотой мэдээллийг цахимаар авах, хянах боломжийг бүрдүүлсэн health.gov.mn цахим системийн хэрэглээг өргөжүүлнэ.
17.	Өвөрхангай аймгийн Бүсийн оношилгоо, эмчилгээний төвийн төрөлжсөн нарийн мэргэжлийн тусламж, үйлчилгээг өргөжүүлж, бүсийн хүн амын өвчлөл, нас баралтын тэргүүлэх шалтгаантай уялдуулан төрөлжүүлэн хөгжүүлнэ.
	5.3 БИЕИЙН ТАМИР, СПОРТ
1.	Наадмын талбайг нүүлгэн шилжүүлж, "Эрийн гурван наадам" цогцолбор байгуулна.
2.	Хуучин цэнгэлдэх хүрээлэнг шинэчлэн спорт-соёлын цогцолбор (UV-Arena, 8800м2) байгуулна
3.	Төр хувийн хэвшлийн түншлэлээр Бат-Өлзий суманд цанын бааз байгуулна.
4.	Арвайхээр сумын 9, 11, 7 дугаар багуудад тус бүр спорт заал байгуулна. (стандарт талбай 20*40)
5.	Спортын ордны барилгад их засвар хийж, гадна талбай, машины зогсоолын хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
6.	Нийтийн спортын орчин, нөхцөлийг сайжруулж, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, идэвхтэй хөдөлгөөн, спортоор хичээллэгсдийн үйлчилгээ үзүүлэх хүний нөөцийг бэхжүүлнэ.
7.	Нийтийн биеийн тамирыг эрүүл, идэвхтэй амьдралын хэв маяг, аж төрөх ёсны салшгүй хэсэг болгож, шинэ тутам хөгжиж байгаа цахим болон хотын (урбан) спортын орчин нөхцөл, төвлөрсөн байр, талбай бүхий дэд бүтцийг суурин газруудад бүтээн байгуулна.
	5.4 БОЛОВСРОЛ, ШИНЖЛЭХ УХААН
1.	Бага насны (0-5 нас) хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын хүртээмж,

	чанарыг сайжруулна.
2.	Багшийн мэргэжил, арга зүйн хөгжлийг дэмжих, нийгмийн баталгааг хангах "Багшийн хөгжил" аймгийн хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.
3.	Багшлах хүний нөөцийг чадавхжуулж, цэцэрлэгийн 120 багш, ерөнхий боловсролын сургуулийн 240 багш, Политехник коллежийн 40 багшийг гадаад улсад сургана.
4.	Аймгийн төвд "Багш хөгжлийн ордон"-ыг байгуулж, Политехник коллеж, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг бүрт байгуулагдах "Багш хөгжлийн танхим"-уудын үйл ажиллагааг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангана.
5.	Политехник коллеж, ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэг бүрт орчин үеийн стандарт шаардлагад нийцсэн "Багш хөгжлийн танхим" байгуулна.
6.	Арвайхээр, Хархорин сумдад 320 хүүхдийн суудалтай төрөлжсөн Ахлах сургууль, Баруунбаян-Улаан, Төгрөг, Баянтээг багт 120-240 хүүхдийн суудалтай сургуулийн барилга шинээр ашиглалтад оруулна.
7.	Арвайхээр, Хархорин, Уянга, Есөнзүйл, Сант, Нарийнтээл сумын Баянтээг баг, Өлзийт сумдад 50-150 ортой цэцэрлэгийн барилга шинээр ашиглалтад оруулна.
8.	Арвайхээр, Өлзийт, Хужирт, Бат-Өлзий сумдын сургуулиудад 100 ортой дотуур байр шинээр ашиглалтад оруулна.
9.	Бүх ерөнхий боловсролын сургуулиудыг гадна биеийн тамирын талбайтай болгоно.
10.	Хархорин сумын Номын хүрдэн сургууль, Баруунбаян-Улаан, Богд сумдын 1 дүгээр сургууль, Нарийнтээл сумын Баянтээг багийн сургуульд тус тус 250 хүүхдийн суудалтай спорт заалны барилга шинээр барьж, ашиглалтад оруулна.
11.	Арвайхээр сумын 1, 4 дүгээр, Мэргэд, Бат-Өлзий сумын 1 дүгээр, Баруунбаян-Улаан, Баянгол, Богд сумдын 1 дүгээр, Бүрд, Зүүнбаян-Улаан, Хархорин, Хужирт сумдын ерөнхий боловсролын 2 дугаар сургуулийн их засварыг хийнэ.
12.	Бат-Өлзий сумын 1 дүгээр, Богд сумын 1 дүгээр, Уянга сумын 1 дүгээр, Хархорин сумын 1 дүгээр, Баянгол, Гучин-Ус, Есөнзүйл, Зүүнбаян-Улаан, Хайрхандулаан Нарийнтээл, Өлзийт, Тарагт, Төгрөг, Хужирт, Уянга сумын Жаргалант багийн сургуулийн дотуур байруудад их засвар хийнэ.
13.	Бат-Өлзий сумын 1 дүгээр, Уянга сумын 1 дүгээр, Хужирт сумын 2 дугаар, Тарагт, Бүрд, Уянга сумын Жаргалант багийн сургуулийн спорт заалны их засварыг хийнэ.
14.	Арвайхээр сумын 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10 дугаар, Богд сумын 1 дүгээр, Хархорин сумын 1, 2, 3 дугаар, Баянгол, Баян-Өндөр, Бүрд, Есөнзүйл, Өлзийт, Тарагт, Төгрөг, Нарийнтээл сумын Баянтээг багийн цэцэрлэгүүдэд их засвар хийнэ.
15.	Ерөнхий боловсролын сургууль бүрийг "Цахим кабинет"-тэй болгоно.
16.	Политехник коллежийн хичээлийн болон дотуур байранд иж бүрэн их засвар хийж, сургалтын шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангана.
17.	Сумдын сургууль, цэцэрлэгийн гал тогооны тоног төхөөрөмж, хатуу зөөлөн эдлэл, кабинетын тоног төхөөрөмж, сургалтын хэрэглэгдэхүүнийг нэмэгдүүлнэ.
18.	Цэцэрлэг, сургууль, дотуур байрын камерийн шинэчлэлийг тогтмол хийж, хүүхдийн аюулгүй, таатай суралцах орчныг бүрдүүлнэ.
19.	Франц, орос, хятад, япон, солонгос, англи хэлний болон спортын төрөлжсөн сургалттай анги бүлгүүдийг ерөнхий боловсролын сургуулиудад бий болгож, ажиллуулна.

20.	Бүсийн эрэлт, хэрэгцээнд нийцэхүйц шинжлэх ухаан, технологи, хөдөө аж ахуйн чиглэлийн их, дээд сургуулийг байгуулна.
21.	Яслийн бүлэг ажиллуулах боломжтой цэцэрлэг шинээр байгуулж, 1-2 хүртэлх насны хүүхдийн ясли байгуулан ажиллуулж, эцэг, эхчүүдийн хөдөлмөрлөх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
22.	Ерөнхий боловсролын сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдийн хөгжил, хамгааллыг сайжруулж, өс зүйг эрхэмлэсэн хувь хүн болгон төлөвшүүлэх олон талт арга хэмжээг тусган хэрэгжүүлнэ.
23.	Тогтвортой хөгжлийн боловсролын агуулгатай нийцүүлсэн албан бус боловролын сургалтын хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлнэ.
24.	Ерөнхий боловсролын сургуулийн сурагчдын улирлын амралтыг байгаль цаг уур, үндэсний соёл, өв уламжлал, амьдралын хэв шинж, ахуйд нийцүүлнэ.
25.	Ерөнхий боловсролын Мэргэд сургуулийн спорт заалыг шинэчилнэ.
5.5 ХҮҮХЭД, ГЭР БҮЛИЙН ХӨГЖИЛ ХАМГААЛАЛ	
1.	Гэр бүлийн тогтвортой байдлыг хангаж, гэр бүл салалтын эсрэг “ХАЛУУН АМ БҮЛ” цогц арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
2.	“ХАЙРЛАГДСАН ХҮҮХДҮҮД” цогц төлөвлөгөөг хэрэгжүүлж, хүүхдийн өмнө үүрэг хүлээгчдийн үүрэг, хариуцлагыг нэмэгдүүлнэ.
3.	Хүүхдийн эрх, хөгжил, оролцоог хангаж, гэр бүлийн хөгжлийг дэмжсэн - Бүсийн Хүүхдийн зуслан (Зүүнбаян-Улаан сумын нутагт) -Гэр бүлийн зуслан (Арвайхээр сумын ойролцоо) - Хөдөлмөр зуслан (Есөнзүйл сумын нутагт) зуслангуудыг тус тус байгуулна.
4.	Хүүхэд, гэр бүлтэй ажилладаг нийгмийн ажилтан, сэтгэл зүйч, нийгмийн хамгааллын мэргэжилтнүүдийн хүний нөөцийн хөгжилд анхаарч, тэднийг чадавхжуулах ажлыг үе шаттай зохион байгуулна.
5.	Хүүхдийг ахуйн осол гэмтлээс урьдчилан сэргийлж, бүтээн байгуулалт, зам талбай, орчныг хүүхдэд ээлтэй болгож, иргэдийн оролцоотой хүүхдийг аливаа эрсдэлээс хамгаална.
5.6 ХӨДӨЛМӨР, НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ	
1.	Орон нутгийн нийгэм, эдийн засгийн бодлогод тулгуурлан, салбар бүрт шинээр бий болох ажлын байрыг төлөвлөн, байнгын ажлын байрыг олноор бий болгож, ажлын байрыг тогтвортой хадгалах, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого, төсөл хөтөлбөр, хөнгөлөлттэй зээлд хамруулан, ажилд зуучлах.
2.	Хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн чиг хандлагад нийцүүлж, үйлчилгээний болон бусад ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох үйлчилгээнд зорилтот бүлгийн болон шаардлагатай иргэдийг хамруулж, мэргэжил эзэмшүүлэх, ур чадварыг нь ахиулах сургалтад хамруулж, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.
3.	ХЭДС-д орон нутгийн төсвөөс төвлөрүүлэх 0,3 хувийн төсвийг залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих арга хэмжээнд зарцуулна.
4.	Тэтгэвэрт бэлтгэх хөтөлбөр боловсруулж, ахмад настны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төлөвлөгөө, арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.
5.	Төрийн болон хувийн хувшлийн залуу, шинэ албан хаагчдад зориулж, чиглүүлэх, халамжлах хөтөлбөр хэрэгжүүлэх
6.	Сумдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн зөвлөл, үйлдвэрлэлийн осол, хурц хордлогыг судлан бүртгэх орон тооны бус байнгын комиссын ажлыг эрчимжүүлж, салбар дундын хамтын ажиллагааг сайжруулах

6217143681

	5.7 НИЙГМИЙН ХАМГААЛАЛ
1.	Нийгмийн халамжийн үйлчилгээг зорилтот бүлэгт чиглүүлэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжиж, ядуурлыг туушталй бууруулна.
2.	Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн нийгмийн халамжийн үйлчилгээ бүхий онцгой тохиолдлын амьжиргааг дэмжих мөнгөн тэтгэмжийн санхүүжилтийг бүрэн хангаж, зорилтот бүлэг рүү чиглэсэн хөтөлбөр арга хэмжээг бүрэн авч хэрэгжүүлнэ.
3.	Ахмад настны өдрийн асрамжийн төв байгуулна.
	5.8 НИЙГМИЙН ДААТГАЛ
1.	Нийгмийн даатгалын бүх үйлчилгээг бүрэн цахимжуулна.
2.	Нийгмийн даатгалд хамрагдаж буй малчдын эзлэх хувийг нэмэгдүүлж, НДШ-ийг сар бүр төлөхгүйгээр жилдээ багтаан төлөх, хувааж төлөх зохицуулалт хийнэ.
3.	Иргэдийг хөдөлмөрийн чадвар алдалтаас урьдчилан сэргийлж, хөдөлмөрийн чадвар алдалтыг бууруулах хууль тогтоомжийг сурталчлан ажиллана.
	5.9 ХӨГЖЛИЙН БЭРХШЭЭЛТЭЙ ИРГЭДЭД ЧИГЛЭСЭН ХӨГЖЛИЙН БОДЛОГО
1.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан тэгш хүртээмжтэй дэд бүтцийн стандартыг бүх бүтээн байгуулалт, барилга байгууламж, худалдаа үйлчилгээний төвүүдэд 100 хувь мөрдүүлж, тэгш хүртээмжтэй үйлчилгээ, мэдээллээр хангах
2.	ХБИ-ийн хөдөлмөр эрхлэх, орлого олох боломжийг нэмэгдүүлнэ.
3.	ХБИ-ийн эрх, ялгамжтай байдлын талаарх зөв ойлголт, хандлагыг нийгэмд төлөвшүүлэх цогц төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ.
4.	Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хөгжлийн төвийг түшиглэн сэргээн засах төвийг байгуулна.
	5.10 ЖЕНДЭРИЙН ЭРХ ТЭГШ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ
1.	Эрэгтэйчүүдийн дундаж наслалтыг нэмэгдүүлэх чиглэлээр нийгмийн эрүүл мэндийн бодлогыг хэрэгжүүлэх
2.	"Шинэ хоршоо" хөдөлгөөнийг хэрэгжүүлэх хүрээнд малчин залуучуудын жендэрийн эрх тэгш байдлыг хангах
3.	Ганц бие өрх болон өрх толгойлсон эцэг, эхэд ээлтэй, хүртээмжтэй тогтолцоог хөгжүүлэхэд дэмжих
	6. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ-ИРГЭН ТАНД
1.	Төрийн үйл ажиллагаанд иргэдийн хяналт тавих тогтолцоог бүрдүүлж, технологийн шийдлийг сайжруулж, төрийн нууцад хамаарахаас бусад мэдээллийн санг шилэн хэлбэрээр нийтэд ил тод болгоно.
2.	Төрийн албан хаагчийн нийгмийн баталгааг хангах, тасралтгүй суралцан хөгжих, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, ажлын хариуцлага, бүтээмжийг нэмэгдүүлж, төрийн албаны хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлэх бодлого баримтална.
3.	"Нутгийн дэм" хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, аймагт баригдсан орон сууцны ипотекийн зээлд шинээр хамрагдаж буй төрийн албан хаагчдад дэмжлэг үзүүлнэ.
5.	Үр бүтээлтэй ажилласан төрийн албан хаагчдыг гадаад, дотоодод дадлагажуулах, мэргэшүүлэх, гадаад хэлний бэлтгэл болон ахисан түвшний сургалтад хамруулна.
6.	Төрийн албан хаагчийг ёс зүй, сахилгын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, соён гэгээрүүлэх бодлого гарган хэрэгжүүлнэ.

7.	Төрийн үйлчилгээнд ашиглагдах мэдээллийн технологийн дэд бүтцийг өргөтгөж, кибер аюулгүй байдлыг хангаж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
8.	Багийн Засаг даргын төсвийг сумын төсөвт тусгайлан баталж, үйл ажиллагааны зардал хүрэхүйц хэмжээнд хүргэж, төрийн үйлчилгээг иргэн бүрт хүргэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.
9.	Багийн Засаг дарга нарыг унаагаар хангана.
10.	Төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн үйл ажиллагааг өргөтгөж, иргэдээс сумдын Засаг даргын Тамгын газарт цахимаар гомдол, мэдээллээ гаргаж, хариу хүлээн авдаг ухаалаг чатбот нэвтрүүлнэ.
11.	Багийн Засаг даргын төсвийг нэмэгдүүлж тусгайлан үйл ажиллагаа нь хүрэхүйцхэмжээнд хүргэнэ.
12.	Орон нутгийн төрийн байгууллагуудын үйлчилгээнд процессын дахин инженерчлэл хийж, шат дамжлагыг бууруулж, төрийн бүх үйлчилгээг цахим хэлбэрт шилжүүлж, иргэд, бизнест төвөггүй, хялбар үйлчилгээг үзүүлнэ.
	6.2Хүний эрх- Шудрага ёс
1.	**"Хүний эрхийг хангах үндэсний II хөтөлбөр"**-ийг хэрэгжүүлж, хүний эрхийг хамгаалах төрийн болон төрийн бус байгууллагуудын хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлж, чадавхжуулна.
2.	Төрийн захиргааны байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтны шийдвэр, үйл ажиллагаанд жендэр, хүний эрхийн мэдрэмжтэй хандах, хүний эрхийн зөрчил гаргахгүй байх хяналтыг өргөжүүлнэ.
3.	Эрх зүйн мэдээллийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, нийтээр дагаж мөрдүүлэх захиргааны хэм хэмжээний шийдвэрийг гаргахаас өмнө иргэд, иргэний нийгмийн байгууллагаар үнэлүүлж, олон нийтийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.
4.	Авлигатай тэмцэх "5Ш" ажиллагааг хэрэгжүүлэн, авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх олон нийтийн хяналтыг нэмэгдүүлж, бүх нийтээр авлигатай тэмцэх, шударга бус зүйлийг үл тэвчих сэтгэлгээ, хандлагыг төлөвшүүлэх бодлогыг хэрэгжүүлнэ.
5.	Хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх,бараа бүтээгдэхүүний зохиомол хомсдол, өргөн хэрэглээний бараа бүтээгдэхүүний үнийн хөөрөгдөлд хяналт тавих нэгж байгуулж, үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.
6.	Аймгийн Стандарт, хэмжил зүйн хэлтсийн конторын барилгыг барьж, Монгол улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй стандартыг олон нийтэд нээлттэйгээр байршуулж, түүний хэрэгжилтэд олон нийтээс хяналт тавиулж хэвшүүлнэ.
7.	Төрийн архив, төрийн үйлчилгээний нэгдсэн төвийн барилгыг шинээр барьж ашиглалтад оруулан, төрийн архив, сан хөмрөг, лавлагаа мэдээллийн цахимжуулалтыг эрчимжүүлж, үйлчилгээг хялбарчилна.
8.	Өмгөөлөгчдийн зөвлөлийн хууль зүйн зөвлөгөө, сургалтын төвийн байрыг шинээр барихад дэмжлэг үзүүлж, "Хуульчдын ордон" байгуулж, хүний эрхийг хамгаалах, хууль зүйн туслалцааны чанар хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.
	Амар тайван орчин
9.	Цагдаагийн газарт эрүүлжүүлэх, саатуулах байр, Уянга, Бат-Өлзий сумдад Цагдаагийн тасгийн барилга, Цагдаагийн газарт спорт заал шинээр барьж ашиглалтад оруулна.
10.	Шүүхийн шинжилгээний бүсийн төвийн стандартад нийцсэн шинэ барилгыг барьж, олон улсын стандартад нийцсэн тоног төхөөрөмжөөр хангана.

11.	Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын албан контор, Цагдан хорих байрыг шинэ байранд шилжүүлэн барьж ашиглалтад оруулна.
12.	Дотоод цэргийн хамгаалалтад Эрдэнэзуу мүзей, "Бат – Эрдэнэзуу", Шанх, Төвхөн хийдүүд, дулааны цахилгаан станц, Хархорин, Хужирт сумдын усан хангамжийн системүүдийг дотоод цэргийн хамгаалалтад авч, тус байгууллагын албан хаагчдын ажиллах орчин нөхцөлийг сайжруулж, шаардлагатай унаа, багаж, техник хэрэгслээр хангахад нь дэмжлэг үзүүлнэ.
13.	Гэр хорооллын гудамж, нийтийн эзэмшлийн талбай, улсын болон орон нутгийн чанартай авто замын хяналтыг сайжруулж, теле-камерын тоог нэмэгдүүлэх, хүчин чадлыг сайжруулах арга хэмжээг үе шаттай хэрэгжүүлнэ.
14.	Архидан согтуурахтай тэмцэх сайн дурын АА бүлгэмүүдийн үйл ажиллагааг өргөжүүлж, сэтгэц наркалогийн төвтэй хамтран ажиллаж, архины хамаарлыг эмчлэх цогц хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.
15.	Гэмт хэрэг, зөрчлийн нутаг дэвсгэрийн, шалтгаан нөхцөлийн судалгааг шинэчилж, мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх бодлого боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.
16.	Гэр бүлийн хүчирхийлэлтэй тэмцэх, хүүхэд, эмэгтэйчүүдийг түр хамгаалах байрын үйл ажиллагааг менежментийн гэрээгээр төрийн бус байгууллагаар гүйцэтгүүлэх ажлыг эхлүүлнэ.
Батлан хамгаалах-гамшгийн үеийн бэлэн байдал	
17.	Орон нутгийн хамгаалалтын тогтолцоог бэхжүүлж, хүүхэд залуучуудад цэрэг эх оронч, үзэл төлөвшүүлнэ.
18.	Бат-Өлзий, Уянга, Нарийнтээл сумдад эрэн хайх, аврах бүлэг байгуулж, сумдыг гамшгаас хамгаалах иж бүрэн тоног төхөөрөмжөөр хангана.
19.	Аймгийн Онцгой байдлын газрын барилгыг шинээр барьж, Гучин-Ус суманд улсын нөөцийн салбарыг байгуулна.
20.	Орон нутгийн гамшгаас хамгаалах болон дайчилгааны бэлэн байдлыг хангах зориулалттай дадлага сургуулиулалтын төвийг байгуулна.
21.	Аюулын төрөл бүрээр гамшиг, ослын эрсдэлийн үнэлгээг хийж, онцгой байдлын албаны санхүүжилт, хангамж, хариуцлага, бэлэн байдлын стандартыг хэрэгжүүлж, албан хаагчдын тоног төхөөрөмж, хувцас хэрэглэлийг үе шаттай шинэчилнэ.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 317

танай ______ -ны № ______ -т

БАЯНГОЛ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсгийг үндэслэн Баянгол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Баянгол сумын Монгол ардын намын хорооны Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг хүргүүлж байна.

Хавсралт 14 хуудастай.

ДАРГА,ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

6225020510

D:\Auditiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangal@audit.gov.mn
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 195
танай ____________-ны №____________-т

БАЯНГОЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4-т заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Баянгол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Баянгол сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Баянгол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Баянгол сумын Монгол ардын намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Баянгол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Баянгол сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны

төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Баянгол сумын Монгол ардын намын хорооны Баянгол сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Баянгол сумын Монгол ардын намын хорооны мөрийн хөтөлбөр (.8..хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Баянгол сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Өвөрхангай аймгийн Баянгол сумын Монгол ардын намын
хорооны Тэргүүлэгчдийн хурлын ....оны......дугаар
сарын ....ны өдрийн ....тогтоолын хавсралт

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БАЯНГОЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНООС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО:

Монгол Улсын Тэргүүний сум болох

ХӨТӨЛБӨРИЙН НЭР:

Өрхийн хөгжил - Хөгжлийн үндэс

ЗОРИЛТУУД:

1.Хүний хөгжил буюу нийгмийн салбар:

1.1. "Бид Баянголынхон" өрх, гэр бүлийн хөгжлийг дэмжих хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлнэ.

1.2. Иргэдэд үйлчлэх соён гэгээрүүлэх албан бус сургалтын явуулын үйлчилгээг бий болгоно.

1.3. Хүний нөөц, боловсон хүчний бодлого хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

1.4. Соёлын төвийн дэргэд "Залуус хөгжлийн төв" байгуулж, үйл ажиллагааг нь дэмжиж ажиллана.

1.5. Ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

1.6. Эрүүл мэндийн даатгал төлөгчдийн тоог 80-аас дээш хувь, сайн дурын нийгмийн даатгалын шимтгэл төлдөг иргэдийн тоог одоогийнхоос 20 хувиар өсгөж, тэтгэвэрээс ашиг хүртэгсдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

2. Эдийн засгийн салбар

2.1. Татвар төлөгчдийн хүрээг өргөтгөж, сумын төсвийн орлогыг нэмэгдүүлнэ.

2.2. Төсвийн ил тод байдлыг хангаж, зарцуулалтанд иргэдийн хяналт,оролцоог нэмэгдүүлнэ.

2.3. Шинэ хоршоо хөдөлгөөн, Хоршоо хөгжүүлэх сангаас зээлийн шалгуур хангасан хоршоог дэмжиж ажиллана.

3. Байгаль орчин, газар зохион байгуулалт

3.1. "Тэрбум мод", "Ногоон сум" хөтөлбөрүүдийн хэрэгжилтийг хангаж, ногоон байгууламжийг 2 дахин нэмэгдүүлнэ.

3.2. Сумын баруун хойд талд 2000м элсний нүүдлээс хамгаалах ойн зурвас байгуулна.

3.3. Байгаль орчин,тэр дундаа бэлчээрт сөргөөр нөлөөлж байгаа мэрэгчидтэй тэмцэх ажлыг зохион байгуулна.

3.4. Сумаараа хоггүй,цэвэр байх зорилтыг үргэжлүүлж хэрэгжүүлнэ.

3.5. Цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тохижилтыг үргэлжлүүлж хэрэгжүүлнэ.

4. Дэд бүтэц, аялал жуулчлал

4.1. Арвайхээр – Баянгол - Сайхан-Овоо - Цогт-Овоо сумдыг холбосон аялал жуулчлал,бизнесийн хатуу хучилттай автозам тавих ажлыг эхлүүлэх

4.2. Сумын төвд 5 км авто, дугуй, явган хүний зам тавих

4.3. Гэр хорооллын дэд бүтэц шийдвэрлэх. /Халаалт, цэвэр, бохир ус/ /1,2 тэрбум/

4.4. Цахилгааны шугамын дэд станцын хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, 04-ын шугамын өргөтгөлийг ашиглагчдын хэрэгцээнд тулгуурлан хийнэ.

4.5. Сумын үзэсгэлэнт газар, рашаан сувиллыг түшиглэсэн,амралт,сувилал,дотоодын аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх бодлого баримтлаж,дэмжиж,ажиллана.

4.6. Түүхт “Пүр Ширээ” хайрханыг тохижуулах ажлыг иргэдтэй хамтран хийнэ.

4.7. Бандида ламтны дэтгээр дүр буюу олноо “Догшин дүр” хэмээн алдаршсан Лувсанжалданняндангийн мэндэлсэн газрыг тохижуулах

4.8. Төв замуудын дагуу тэмдэг тэмдэглэгээ хийнэ.

4.9. Сумын хүндэтгэлийн хаалгыг тохижуулна.

4.10. Сумын төвийн гудамж талбайн гэрэлтүүлэг,камерын хүчин чадлыг нэмэгдүүлнэ.

4.11. Эргэн дэнж багт “Онги гол”-д авто модон гүүр барина. /750,0 сая төг/

4.12. Цавын ихэр 5-р багийн “Зүүн хоймор”-т үүрэн телефоны сүлжээ өргөтгөл хийх. /500 сая төг/

4.13. Хот \сум\ хоорондын нийтийн тээврийн төрөл бүхий үйлчилгээг нэвтрүүлж ,иргэдийг аюулгүй баталгаат тээврийн хэрэгслээр зорчих боломжийг бий болгоно.

4.14. Орхон-Онги төслийг хэрэгжүүлэх /1,8 наяд/

4.15. Төрийн албан хаагчдын 8 айлын орон сууц барих. /960,0 сая төг/

4.16. ЗДТГ-ын барилгын их засвар, өргөтгөл барих. /1,2 тэрбум/

4.17. Онгийн голыг гүүр, үерийн даланг засварлах, шинэчлэх. 500,0 сая төг/

4.18. Спортын цогцолбор ордон барих. /Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх төсөл хэрэгжүүлэх 3,5 тэрбум/

4.19. Ахмадын өргөө шинээр барих. /1,5 тэрбум/

5. Хөдөө аж ахуйн салбар

5.1. Мал аж ахуйг бэлчээрийн даацад тулгаарлан эрсдэлгүй,эдийн засгийн үр ашигтайгаар эрхлэх бодлого баримтлана.

5.2. Малыг эзэмжүүлэн бүртгэлжүүлж, эрүүлжүүлэх, бордох, зах зээлд \экспорт\ давуу эрхтэйгээр нийлүүлэх боломжийг бүрдүүлнэ.

5.3. “Баянгол Омог”-ийн хонин сүргийг “Баянгол Үүлдэр” болгох ажлын 10 жилийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийг хангаж ажиллана.

5.4. "Баянгол омог"-ийн хоньтой болон уг омгоор хонио сайжруулсан малчид, мал бүхий иргэдийн ноосны урамшууллын нэг хонины 1.4 килограмм ноосоор тооцож олгодог болно.

5.5. Бэлчээр усжуулалтын ажлыг үргэлжлүүлж хийнэ.

5.6. Сумын аюулгүйн нөөцийн хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлж, нөөц \өвс,тэжээл\ бүрдүүлж ажиллана.

5.7. Мал эмнэлгийн үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг нэмэгдүүлж, мал, малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний эрүүл мэнд, хүнсний аюулгүй байдлыг хангаж ажиллана.

5.8. Газар тариалан эрхлэгчдийг дэмжиж, сумын иргэдийн 70-иас доошгүй хувийг суманд тарьсан төмс, хүнсний ногоогоор хангадаг болно.

5.9. Малын тэжээлийн ургамал, жимс жимсгэнэ, хүлэмжний аж ахуй эрхлэгч тариалагчдыг бодлогоор хангаж ажиллана.

5.10. Баг бүрийг мал угаалгын ваннтай болгоно.

5.11. Малчдыг "Шинэ хоршоо" хөдөлгөөнд нэгдэж хөдөлмөрөө хоршиж ажиллахад эрх зүйн мэдээллээр хангах.

6. Боловсролын салбар

6.1. ЕБС-ийн 320 хүүхдийн хичээлийн байрны их засварыг хийнэ.

6.2. 240 хүүхдийн урлаг заал, номын сан, хичээлийн байр шинээр барих.

6.3. Багш, эцэг эхийн хамтын ажиллагааг сайжруулах замаар сурагчдын сургалтын чанарт ахиц гаргана.

6.4. ЕБС-ийн хуучин спорт заалыг засварлаж спортын бэлтгэлийн заалаар ашиглана.

6.5. Цэцэрлэгийн барилгын их засвар хийнэ.

6.6. Соёлын төвийг орчин үеийн техник, тоног төхөөрөөмжөөр хангах.

6.7. Амжилт гаргаж буй багш, ажилчдыг урамшуулдаг журмыг өөрчилж, дэмжлэгийг нэмэгдүүлнэ.

6.8. Соёлын төвд "Үндэсний өв уламжлал"-ын өрөө бий болгож тохижуулна.

6.9. ЕБС, СӨББ-ийн тойргийн хүүхдүүдийг орон нутагтаа сургах, багш эцэг, эх асран хамгаалагчдын хариуцлагын нэмэгдүүлнэ.

6.10. Орон нутгийн судлах танхимын үзмэрийг баяжуулж ажиллана.

6.11. Нийтийн биеийн тамирыг хөгжүүлэх орчин бүрдүүлнэ.

6.12. ЕБС-ийн багш нарыг адисдачилалд оруулж, сургах чадваржуулах.

6.13. Багш, ажилчдын байрыг хайсжуулж тохижуулна.

7. Эрүүл мэндийн салбар

7.1. Эрүүл мэндийн төвийг дутагдалтай байгаа хүний нөөцөөр бүрэн хангах нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

7.2. Эрт илрүүлгээр илэрсэн сумын хүн амын дунд зонхилон тохиолдож байгаа өвчлөлийг бууруулж ажиллана.

7.3. Иргэдэд эрүүл аж төрөх хандлагыг олгож, дундаж наслалтыг нэмэгдүүлнэ.

7.4. Сумын нутаг дэвсгэрт амралт, сувилал байгуулах ААН, иргэдийг дэмжиж ажиллана.

8. Үйлдвэрлэл,үйлчилгээ

8.1. Эсгий, ноосны үйлдвэрийг өргөжүүлж бүх төрлийн малын гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах боломжийг бий болгоно.

8.2. Орон нутгийн түүхий эдийн нөөцөд түшиглэсэн мах, сүү, сүүн бүтээгдэхүүн, барилгын материалын үйлдвэрлэл эрхлэгч иргэд, ААН-ийг дэмжиж хамтарч ажиллана.

8.3. Улаан нуурын элсний ордын нөөцийг тогтооно

8.4. Үйлдвэр, үйлчилгээ эрхлэгчдийг өрсөлдөөний зарчмаар ажиллах боломжийг олгож санхүүгийн болон бусад хэлбэрээр дэмжиж хамтарч ажиллана.

8.5 Суманд үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүний үзэсгэлэн худалдааг жил бүр зохион байгуулж, шилдэг бүтээгдэхүүнийг сурталчлах,зах зээлд нийлүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлнэ.

8.6. Сумын бизнес хөгжлийн төвийн барилгыг засварлаж ажиллах нөхцөлийг сайжруулна.

9. Нутгийн удирдлага

9.1. Иргэдийн эрх, үүргийн нэгдлийг хангах, соён гэгээрүүлэх ажлыг тогтмолжуулна.

9.2. Сумын ЗДТГ-ын барилгын өргөтгөл хийж, их засварт оруулна.

9.3. Суманд багийн нэгдсэн төвтэй болно.

9.4. Сумын бренд бүтээгдэхүүний тоог нэмэгдүүлнэ./ээзгий болон бусад/

9.5. Суманд орон сууц барих газар олголтыг шийдвэрлэж, иргэдийг орон сууцаар хангах

9.6. Сум тохижилт үйлчилгээний зардлыг нэмэгдүүлж, бие даан ажиллах боломжийг бүрдүүлнэ.

9.7. Эргэн дэнж, Цавын – Ихэр багуудын төвийг засварлах, тохижуулах ажлыг хийнэ.

9.8. Гамшгаас хамгаалах мэргэжлийн ангиудыг тоног төхөөрөмж техник хэрэгслээр хангаж, бэлэн байдлыг бий болгоно.

9.9. Сумын ЗДТГ-ын ажлын албаны автомашиныг шинэчилнэ.

9.10. Багийн Засаг дарга нарыг ажиллах нөхцөл,унаагаар хангана.

9.11. Сумын хэсгийн төлөөлөгчийг унаагаар хангана.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 320

танай ____________-ны №____________-т

БОГД СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсгийг үндэслэн Богд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Богд сумын Монгол ардын намын хорооны Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг хүргүүлж байна.

Хавсралт 14 хуудастай.

ДАРГА,ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

6225020516

D:\Auditiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 193

танай ______ -ны № ______ -т

БОГД СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4-т заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Богд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Богд сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Богд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Богд сумын Монгол ардын намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Богд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Богд сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн

бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Богд сумын Монгол ардын намын хорооны Богд сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Богд сумын Монгол ардын намын хорооны мөрийн хөтөлбөр (..8..хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Богд сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

Өвөрхангай аймгийн Богд сумын Монгол Ардын Намын
хорооны тэргүүлэгчдийн хурлын ....оны......дугаар
сарын ....ны өдрийн ....тогтоолын хавсралт

АЙМАГ, НИЙСЛЭЛ, СУМ, ДҮҮРГИЙН ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2024 ОНЫ ЭЭЛЖИТ СОНГУУЛЬД ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН БОГД СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНООС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО:

Эдийн засгийн чадвахиа дээшлүүлж, хүний эрхийг дээдэлсэн, авилгаас ангид, төрийн хууль тогтоомжийг бүрэн хэрэгжүүлж, иргэдийн амжиргааны түвшинг үе шаттай дээшлүүлж, эрүүл мэнд, боловсрол, соёлийн үйлчилгээг чанарын өндөр түвшинд хүргэсэн жишиг сум болно.

ЗОРИЛТУУД:

1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ- АЖИЛ ОРОЛГОТОЙ ИРГЭН:

1.1. Орон нутгийн хөгжлийн сангийн хөрөнгөөр санхүүжигдэх төслийг бодитой эрэмбэлж эдийн засгийн үр өгөөжтэй ажлын байр бий болгох төслийг санхүүжүүлэх зарчим баримтлах.

1.2 Сангуудын олголт зарцуулалтыг ил тод болгож хэрэгжилт, үр дүнг нарийн тооцож ажиллах.

1.3. Орон нутгийн татварын орлогын эх үүсвэрийг нэмэгдүүлэх, нөөцийг дайчлах..

1.4. Сумын төвийн авто замын сүлжээг шинэчлэн замын чанарыг сайжруулан төв доторх замыг хатуу хучилттай болгох арга хэмжээг дэс дараатай авч хэрэгжүүлэх.

1.5. Хорооллын цахилгааны шугамын өргөтгөл хийж хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх.

1.6. Иргэн аж ахуй нэгж сэргээгдэх эрчим хүчийг иргэдийн дунд тоноглогдсон тоног төхөөрөмжөөр хангаж хэрэглээг нэмэгдүүлэх.

6217143681

1.7. Ховд ус сувгийн инженерийн шугам сүлжээнд урсгал засвар хийж өргөтгөх арга хэмжээг авах.

1.8. Төрийн худалдан авалтын үйл ажиллагааг зохион байгуулахад дотоодын давуу эрхийн зөрүү тооцох замаар орон нутгийн аж ахуй нэгжүүдийг дэмжих.

1.9. Төсөв санхүүгийн үйл ажиллагааны ил тод байдлыг хангах замаар шилэн дансны мэдээлэл байршилтад хяналт тавьж хариуцлага тооцож ажиллах.

1.10. Орон нутгийн иргэдэд төсөв санхүүгээ удирдах аргачлалыг бүх нийтэд түгээн дэлгэрүүлэх

1.11. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн ашиглалтад байнгын хяналт тавьж өмч эзэмшигчдийн хариуцлагыг дээшлүүлэх.

2. ХОТ БАЙГУУЛАЛТ- ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

2.1. Сумын төвд баригдах нийтийн болон хувийн орон сууцтай болох ажлыг ерөнхий төлөвлөгөөний дагуу зохион байгуулж дэмжлэг үзүүлэх.

2.2 Спорт заалны барилга 250-350 хүний суудалтай иж бүрэн тоног төхөөрөмжтэй барьж ашиглалтад оруулах.

2.3. Гэр хорооллын инженерийн шугам сүлжээнд холбож иргэдийн ая тухтай амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх

2.4. Арвайхээр Шивээ-Хүрэн чиглэлийн авто замтай сумын төвийг сайжруулсан замаар холбох арга хэмжээ авах.

2.5. Шуудан холбоо бусад сүлжээнүүдийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлж ашиглалтыг сайжруулан цахимжуулах

2.6. Нутгийн удирдлагын ордонг шинээр барьж ашиглалтад оруулах.

2.7. Сумын гэр хороолол багуудад иргэд чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх цэцэрлэгт хүрээлэнгийн тоог нэмэгдүүлэн тохижуулна.

2.8. Гэрэлтүүлэг, камержуулалтыг өргөтгөх.

3. ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ- ЭРҮҮЛ ХҮНС

3.1 Шинэ хоршоо хөдөлгөөнийг өрнүүлж хоршоолохыг дэмжих.

3.2. Малчдад өвөлжөө хаваржааны газрыг урт хугацаатай эзэмших ашиглах тэжээлийн ургамал тариалах ажлыг хуулийн хүрээнд шийдвэрлэх.

3.3. Худаг гаргах ногоон тэжээл тариалах тоног төхөөрөмж худалдан авахад холбогдох байгууллагуудтай хамтран дэмжлэг үзүүлэх.

3.4. Малчдын боловсрол эрүүл мэнд нийгэм соёлын үйлчилгээг хоршоогоор дамжуулан шинэ түвшинд гаргах

3.5 Малчдыг хоршоолох замаар мах, сүү, арьс, шир боловсруулах цех байгуулах ажлын байрыг нэмэгдүүлэх.

3.6. Малчдын залгамж халааг бэлтгэх аяныг хэрэгжүүлэх.

3.7. Малын тоо толгойн албан татварын хуулийн дагуу хувь тогтоохдоо иргэдийн санал тулгуурлан зохион байгуулах.

6217143681
ЙЮА0059 9044094

3.8. Малын эрүүл мэндийг хамгаалах, цогц арга хэмжээг авч мал сүргийг угаалга, тарилга, туулгалтад бүрэн хамруулж үйлчилгээний чанарыг сайжруулах.

3.9. Малын эмч мэргэжилтнүүдийг сургах тавтан сургах ажлыг зохион байгуулж мал эмнэлгийн эмчийн тоог нэмэгдүүлэх.

3.10. Малчдад малын эм бэлдмэлийг зохистой хэрэглэхэд сургалт арга зүйн тогтолцоо үзүүлэх.

3.11. Малын тэжээлийг өрхийн хэмжээнд тариалах ажлыг бодлогоор дэмжин урамшуулах.

3.12. Жилийн дөрвөн улирлын хүлэмжийн аж ахуйг дэмжиж тоог нэмэгдүүлэх.

3.13. Сумын хэмжээнд төмс хүнсний ногооны тариалалтыг нэмэгдүүлэх.

3.14. Хүнсний хангамж аюулгүй байдлыг хангах хүнсний хувьсгал хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж ажиллах.

3.15. ЕБС СӨБ-ийн үдийн хоолонд сүү сүүн бүтээгдэхүүний хэрэглээг нэмэгдүүлэх.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧИН-НОГООН ХОТ

4.1. Багийн иргэдийн нийтийн хурлаар иргэдийн санал авч булаг шандны эхийг хамгаалах ажлыг зохион байгуулах.

4.2. Ундны усны эрүүл ахуйн шаардлага хангах эсэхэд мэргэжлийн байгууллагаас шинжилгээнд хамруулах.

4.3. Байгалийн тогтцыг ашиглан хур тунадас цас мөсний усыг хуримтлуулж хөв цөөрөм бий болгох.

4.4. Хог хаягдлыг дахин боловсруулах байгальд сөрөг нөлөөгүй устгах ажлын санаачилгыг дэмжиж ажиллах.

4.5. Гэр хорооллын нүхэн жорлонг устгаж эко жорлон арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.

4.6. Нэн ховор амьтан ургамлын нөөцийн судалгааг нарийвчлан гаргаж хамгаалалтын менежмент сайжруулах.

4.7. Байгаль хамгаалах тухай тогтоомжийг иргэдэд сурталчлах ажлыг шинэ түвшинд гаргах.

4.8. Сумын төвийн байгууллага аж ахуйн нэгж айл өрхүүдийн ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх.

4.9. Элсний нүүдлээс хамгаалах гол ургамал болох заг бутлаг ургамлыг нөхөн сэргээх хамгаалах ажлыг эрчимжүүлж талбайн одоогийн түвшинг нэмэгдүүлэх

4.10. Сумын хэмжээнд аялал жуулчлалын маршрутыг шинэчлэн боловсруулж түүх соёлын дурсгалт газруудыг түшиглэх.

4.11. Аялал жуулчлалын шинэ бүтээгдэхүүн отоглох хоноглох үдлэх газруудад төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн зарчмаар хэрэгжүүлэх

4.12. Аялал жуучлалд зориулсан бэлэг дурсгалын зүйлийг хийх худалдан борлуулах иргэн аж ахуйн нэгжийг дэмжих.

5. НИЙГМИЙН БОДЛОГО- ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

5.1. Шинээр ажлын байрыг бий болгоход хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төсөл хөтөлбөр хөнгөлөлттэй зээлд хамруулах.

5.2. Малжуулах төсөл жил бүр хэрэгжүүлэх.

5.3. Ахмад настан эмэгтэйчүүд хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд зориулсан хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих.

5.4. Ахмад настныг нийгмийн амьдралд идэвхтэй оролцуулах тэдний амьдралын туршлага мэдлэг чадварыг залуу өсвөр үед өвлүүлэх тэднийг хөдөлмөрлөх амрах чийрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх.

5.5. Зорилтод бүлгүүдийн өрхүүдийг оновчтой тодорхойлон тогтоож тэдэнд олон нийтийн оролцоонд түшиглэн халамжийн үйлчилгээг дэмжиж ажиллах.

5.6. Иргэдэд амьдрах ухааны сургалт зөвлөгөөг шат дараатай авч хэрэгжүүлэх.

5.7. Иргэдэд эрүүл мэнд эрүүл амьдрах боловсролыг дээшлүүлэх сургалт сурталчилгааг үе шаттай зохион байгуулж иргэн бүр урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлэгт эрүүл мэндийн үзлэг оношилгоонд тогтмол хамрагдах нөхцөлийг бүрдүүлэх эрүүл идэвхтэй амьдралын хэв маягыг төлөвшүүлэх арга хэмжээ авах.

5.8. ЕБС, СӨБ-ИЙН сургалтын чанарыг шинэ шатанд гаргах.

5.9 Гэр бүл хүүхдэд зориулсан амьдрах ухааны сургалт сурталчилгааг тогтмол явуулж хэвшүүлэх.

6. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ- ИРГЭН ТАНД

6.1. Багш эмч төрийн албан хаагчдын ажлын бодиттой үнэлэмжийг нэмэгдүүлж ажлын хариуцлага үр дүнг сайжруулах.

6.2. Төрийн албан хаагчдыг тасралтгүй сурч хөгжих тогтолцоог бүрдүүлэн үе шаттай сургалтад хамруулах.

6.3. Төрийн албан хаагч нь улс төрөөс ангид дарамтгүй ажиллах боломж бүрдүүлэх.

6.4. Төр иргэний нийгмийн хувийн хэвшлийн санаачлаг оролцоо хамтын ажиллагааг дэмжих.

6.5. Төрийн албаны сонгон шалгаруулалт хүний нөөцийн томилгоо сахилга хариуцлага өс зүйтэй холбоотой шийдвэрийг бүх байгууллагд ил тод нээлттэй байх.

6.6. Төрийн байгууллага хооронд болон тэдгээрээс төрийн бус байгууллага бизнесийн байгууллага иргэдтэй харилцах мэдээллийн солилцоо ил тод байдлыг сайжруулж бодлого боловсруулах шийдвэр гаргах үйл явц дахь иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх.

6.7. Бүх нийтийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэх хүний эрхийг хамгаалах хууль зүйн туслалцаа үзүүлэх үйл ажиллагааг оновчтой арга хэлбэрээр зохион байгуулах.

6.8. Төрийн байгууллагуудад дотоод хяналтын нэгж ажиллуулж төрийн албан хаагчдын шударга байдлыг нэмэгдүүлэх.

6.9. Иргэдэд авилагтай нийгмийн хор аюулыг ухуулан таниулах сургалт сурталчилгаа зохион байгуулж авлигыг ул тэвчих, үзэл хандлагыг төлөвшүүлэх чиглэлээр олон талт арга хэмжээг авах.

6.10. Хууль сахиулах болон зарим хяналтын байгууллагууд тэдгээрийн албан хаагчдын ажиллах, орчин нөхцөлийг сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох нийтийн хэв журмыг хамгаалах цогц арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх, иргэдийн аюулгүй амар тайван амьдрах нөхцөлийг бүрдүүлэх.

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangal@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 322
танай ____________-ны №____________-т

ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН
ХОРООНД

Дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1 дэх заалт, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5 дахь хэсгийг үндэслэн Зүүнбаян-Улаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хорооны Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, хандивын тайланд хийсэн аудитын дүгнэлтийг хүргүүлж байна.

Хавсралт 10 хуудастай.

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

6225020520

D:\Auditiin gazar\baiguullagiin dotood barimt\A4

ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 191
танай ____________-ны №____________-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4-т заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Зүүнбаян-Улаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Зүүнбаян-Улаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Зүүнбаян-Улаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн

тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хорооны Зүүнбаян-Улаан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Зүүнбаян-Улаан сумын Монгол ардын намын хорооны мөрийн хөтөлбөр (..4..хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Зүүнбаян-Улаан сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ
АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН ИТХ-ЫН 2024 ОНЫ СОНГУУЛЬД МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ – АЖИЛ ОРЛОГОТОЙ ИРГЭН

1.1 Өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.

1.2 Иргэдэд өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх, бизнес эрхлэх чиглэлийн бүх төрлийн сургалт, сурталчилгаанд хамруулна.

1.3 Ажлын байр, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор төрөл бүрийн жижиг дундын төсөлт хөтөлбөр хэрэгжүүлнэ.

1.4 Иргэн аж ахуйн нэгжүүдийг ажлын байрыг нэмэгдүүлэх, бизнес эрхлэх орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.

2. ХОТ БАЙГУУЛАЛТ – ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

2.1 Зүүнбаян-Улаан сумыг Арвайхээр сумтай хатуу хучилттай замаар холбоно.

2.2 Сумын төвд 2.5км хатуу хучилттай авто зам тавина.

2.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн 350 хүүхдийн хичээлийн байр шинээр барина.

2.4 ЕБС-ийн 100 хүүхдийн дотуур байрны их засвар хийнэ.

2.5 Сумын төвийн шинэчлэл төсөлд хамрагдаж сумын төвийн инженерийн шугам сүлжээг иж бүрэн барина.

2.6 Сумын төвийн гэрэлтүүлгийг иж бүрэн шинэчилнэ.

2.7 Онгийн голын гүүрийг засварлана.

2.8 Орон нутгийн чанартай зам даваа гүүрийг тогтмол засварлах

2.9 Соёлын төвийн их засвар хийх, техник хэрэгслээр хангана.

2.10 Сумын төвийн хогийн цэгийг дахин ангилан ялгалт хийх зориулалт бүхий шинээр хогийн цэг байгуулна.

3. ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ – ЭРҮҮЛ ХҮНС

3.1 Суманд мал нядалгааны цех байгуулна.

3.2 Фермерийн аж ахуйг хөгжүүлнэ. /мал аж ахуй гахай, тахиа/

3.3 Атаршсан талбайг эргэлтэд оруулж, төмс, хүнсний ногоо, малын тэжээлийн ургамал тариалалтыг нэмэгдүүлэж дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангана.

4. БАЙГАЛЬ ОРЧИН – НОГООН ХОТ

4.1 Тэр бум мод үндэсний хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

4.2 Бэлчээрийн болон ойн хортон мэрэгчидтэй тэмцэх ажлыг үе шаттайгаар тогтмол зохион байгуулна.

4.3 Хортон шавжид идэгдсэн ой сав бүхий газрыг нөхөн сэргээнэ

5. НИЙГМИЙН БОДЛОГО – ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ

5.1 Төрийн албан хаагчийн орон сууц барина.

5.2 Хөл бөмбөг, сагсан бөмбөг, хүүхдийн бие бялдрыг хөгжүүлэх иж бүрэн тоглоомын талбай байгуулна.

5.3 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулна.

5.4 Бүх багуудыг үүрэн телефоны сүлжээнд холбоно.

5.5 Иргэдийн боловсролыг дээшлүүлж, эрүүл амьдрах арга ухаанд сургах, орчин бүрдүүлнэ

6. ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ – ИРГЭН ТАНД

6.1 Төрийн үйлчилгээг цахимжуулах үйл ажиллагааг эрчимжүүлнэ.

6.2 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай хүнд сурталгүй, чанартай хүргэдэг болно.

6.3 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай хүргэх, төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл бололцоог сайжруулах зорилгоор техник тоног төхөөрөмжөөр хангана.

7. ХУУЛЬ ЭРХ ЗҮЙ, АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

7.1 Хүний эрх, үүргийн нэгдлийг хангах, иргэдийн эрх зүйн боловсролыг дээшлүүлэхэд онцгой анхаарч, эрх зүйн туслалцааны бие даасан үйлчилгээг бий болгох.

7.2 Орон нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны байгууллагуудаас хүний эрх, эрх чөлөө, иргэд, хуулийн этгээд, мэргэжлийн холбоодын төлөөллийг оролцуулсан нийтийн сонсгол, хэлэлцүүлгийг тогтмол зохион байгуулж, тэдгээрээс гаргасан саналуудыг тухайн гарах шийдвэрт тусгаж, эргэн мэдээлэх асуудлыг журамлаж хэрэгжүүлнэ.

7.3 Суманд бүртгэл мэдээллийн онлайн системийг бүрэн нэвтрүүлснээр иргэний, эд хөрөнгийн болон хуулийн этгээдийн бүртгэлийн үйлчилгээг иргэдэд газар дээр нь чирэгдэлгүй үзүүлэх боломжтой болно.

7.4 Гэмт хэрэг үйлдэгдэх гол шалтгаан болсон архидалт, гэр бүлийн, хүчирхийлэл, амьдралын буруу зуршил зэрэг нийгмийн сөрөг үзэгдлүүдтэй тэмцэх ажлыг эрчимжүүлж, дэлхий нийтийн үнэт зүйл, монгол ёс заншил, ухамсрыг хүүхэд, залуучуудад төлөвшүүлэн зөв хүмүүжил олгох ажлыг иргэд, төрийн бус байгууллагуудын оролцоотойгоор хэрэгжүүлж, иргэдийн тайван амьдрах нөхцлийг бүрдүүлнэ.

ЗҮҮНБАЯН-УЛААН СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРОО

ВАТЛАВ
НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНЫ
ДАРГА Ө.ТӨМӨРТОГОО

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН ИТХ-ЫН 2026 ОНЫ НӨХӨН СОНГУУЛЬД МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ – АЖИЛ ОРЛОГОТОЙ ИРГЭН

1.1 Өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ.

1.2 Иргэдэд өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх, бизнес эрхлэх чиглэлийн бүх төрлийн сургалт, сурталчилгаанд хамруулах

1.3 Ажлын байр, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор төрөл бүрийн жижиг дундын төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх

1.4 Иргэн аж ахуйн нэгжүүдийн бизнес эрхлэх орчин нөхцлийг бүрдүүлэх

1.5 Бизнес хөгжлийн төвийг засварлан иргэн аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаа явуулах таатай нөхцөл бүрдүүлэх

2. ХОТ БАЙГУУЛАЛТ – ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

2.1 Баянтээг багийг АО302 замтай хөтүү хучилттай замаар холбоно

2.2 Сумын төвд 4 км үерийн далан байгуулах

6217143681

2.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн 190 хүүхдийн хичээлийн байр шинээр барих

2.4 ЕБС-ийн 80 хүүхдийн дотуур байранд их засвар хийх

2.5 Ерөнхий боловсролын сургуулийн хичээлийн байрны дотор их засвар

2.6 Ерөнхий боловсролын сургуулийн Дотуур байрны хатуу зөөлөн эдлэлийг шинэчлэх

2.7 Сумын төвд спорт заал шинээр барих

2.8 Ерөнхий боловсролын сургуулийн ширээ сандалыг шинэчлэх

2.9 Сумын төвийн шинэчлэл төслийн ажлыг сумын төвд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх, Баянтээг багийг Сумын төвийн шинэчлэл төсөлд хамруулах

2.10 Сумын төв, баянтээг багийн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэх

2.11 Таацын голд Тээл, Цагаан толгойд гүүр барих

2.12 Соёлын төвийн өргөтгөл барих, техник хэрэгслээр хангах

2.13 Сумын төв, Баянтээг багийн хогийн цэгийг ангилан ялгалт хийизориулалт бүхий болгон тохижуулах

3. **ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ – ЭРҮҮЛ ХҮНС**

3.1 Суманд мал нядалгааны цех байгуулах

3.2 Мал аж ахуй гахай, тахиа, өвлийн хүлэмж зэрэг Фермерийн аж ахуйг хөгжүүлэх

3.3 Атаршсан талбайг эргэлтэд оруулж малын тэжээлийн ургамал тариалалтыг нэмэгдүүлж дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангах

4. **БАЙГАЛЬ ОРЧИН – НОГООН ХОТ**

4.1 Тэр бум мод үндэсний хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх

4.2 Сумын төв, Баянтээг багт Ногоон байгууламж бүхий Цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, тохижуулах

5. **НИЙГМИЙН БОДЛОГО – ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ**

5.1 Төрийн албан хаагчийн орон сууц сумын төв, Баянтээг багт барих

5.2 Баянтээг багт хөлбөмбөг, сагсан бөмбөг, хүүхдийн бие бялдарыг хөгжүүлэх иж бүрэн тоглоомын талбай байгуулах

5.3 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулах

5.4 Бүх багуудыг үүрэн телефоны сүлжээнд холбох

5.5 Иргэдийн боловсролыг дээшлүүлж, эрүүл амьдрах арга ухаанд сургах, орчин бүрдүүлэх

6217143681
ИЮА0059 9044094

6. **ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ – ИРГЭН ТАНД**

6.1 Төрийн үйлчилгээг цахимжуулах үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх

6.2 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай, хүнд сурталгүй, чанартай хүргэх

6.3 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай хүргэх, төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл бололцоог сайжруулах зорилгоор техник тоног төхөөрөмжөөр хангах

6.4 Сумын ЗДТГ-ын барилгын өргөтгөл барих, тохижуулах

6.5 Сумын төвийн төв талбайг иргэдийн амрах орчин болгож тохижуулах

6.6 Сумын төвд эрэн хайх аврах анги байгуулах

НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН ХОРОО

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Нутгийн удирдлагын ордон, П.Гэндэнгийн гудамж,
5 дугаар баг, Арвайхээр сум, Өвөрхангай аймаг, 62173,
Утас/Факс: (976) 7032 3253,
Цахим шуудан: uvurkhangai@audit.gov.mn,
Цахим хуудас: www.audit.mn

2026.04.17 № 189

танай __________-ны №__________-г

НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН МОНГОЛ
АРДЫН НАМЫН ХОРООНД

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3, 5.4-т заасны дагуу Төрийн аудитын байгууллага Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Нарийнтээл сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Нарийнтээл сумын Монгол ардын намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичигт нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг гарган хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцох Нарийнтээл сумын Монгол ардын намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020 Төрийн аудит. Тулгуур зарчим, MNS 6817 - 6 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудитын зарчим, MNS 6817 - 8 : 2020 Төрийн аудит. Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн

6225020450

төлөөлөгчдийн хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал, "Алсын хараа-2050" Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого, УИХ-аас баталсан хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн баримт бичиг, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2026 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2027-2028 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль, холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

Дүгнэлт

Нарийнтээл сумын Монгол ардын намын хорооны Нарийнтээл сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2026 оны нөхөн сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Нарийнтээл сумын Монгол ардын намын хорооны мөрийн хөтөлбөр (.4..хуудас)-ийг хавсаргав.

Хувийг: Нарийнтээл сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР О.БАТЖАРГАЛ

БАТЛАВ
НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН
МОНГОЛ АРДЫН НАМЫН ХОРООНЫ
ДАРГА П.ТӨМӨРТОГОО

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМГИЙН НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН ИТХ-ЫН 2026 ОНЫ НӨХӨН СОНГУУЛЬД МОНГОЛ АРДЫН НАМААС ОРОЛЦОХ МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

1. ЭДИЙН ЗАСГИЙН ӨСӨЛТ – АЖИЛ ОРЛОГОТОЙ ИРГЭН

1.1 Өрхийн үйлдвэрлэлийг дэмжинэ

1.2 Иргэдэд өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх, бизнес эрхлэх чиглэлийн бүх төрлийн сургалт, сурталчилгаанд хамруулах

1.3 Ажлын байр, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлэх зорилгоор төрөл бүрийн жижиг дундын төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх

1.4 Иргэн аж ахуйн нэгжүүдийн бизнес эрхлэх орчин нөхцлийг бүрдүүлэх

1.5 Бизнес хөгжлийн төвийг засварлан иргэн аж ахуйн нэгжүүд үйл ажиллагаа явуулах таатай нөхцөл бүрдүүлэх

2. ХОТ ВАЙГУУЛАЛТ – ХӨГЖЛИЙН ГАРЦ

2.1 Баянтээг багийг АО302 замтай хатуу хучилттай замаар холбоно

2.2 Сумын төвд 4 км үерийн далан байгуулах

2.3 Ерөнхий боловсролын сургуулийн 100 хүүхдийн хичээлийн байр шинээр барих

2.4 ЕБС-ийн 80 хүүхдийн дотуур байранд их засвар хийх

2.5 Ерөнхий боловсролын сургуулийн хичээлийн байрны дотор их засвар

2.6 Ерөнхий боловсролын сургуулийн Дотуур байрны хатуу зөөлөн эдлэлийг шинэчлэх

2.7 Сумын төвд спорт заал шинээр барих

2.8 Ерөнхий боловсролын сургуулийн ширээ сандалыг шинэчлэх

2.9 Сумын төвийн шинэчлэл төслийн ажлыг сумын төвд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх, Баянтээг багийг Сумын төвийн шинэчлэл төсөлд хамруулах

2.10 Сумын төв, баянтээг багийн гэрэлтүүлгийг нэмэгдүүлэх

2.11 Таацын голд Тээл, Цагаан толгойд гүүр барих

2.12 Соёлын төвийн өргөтгөл барих, техник хэрэгслээр хангах

2.13 Сумын төв, Баянтээг багийн хогийн цэгийг ангилан ялгалт хийзориулалт бүхий болгон тохижуулах

3. **ХҮНС ХӨДӨӨ АЖ АХУЙ – ЭРҮҮЛ ХҮНС**

3.1 Суманд мал нядалгааны цех байгуулах

3.2 Мал аж ахуй гахай, тахиа, өвлийн хүлэмж зэрэг Фермерийн аж ахуйг хөгжүүлэх

3.3 Атаршсан талбайг эргэлтэд оруулж малын тэжээлийн ургамал тариалалтыг нэмэгдүүлж дотоодын хэрэгцээг бүрэн хангах

4. **БАЙГАЛЬ ОРЧИН – НОГООН ХОТ**

4.1 Тэр бум мод үндэсний хөтөлбөрийг үргэлжлүүлж ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлэх

4.2 Сумын төв, Баянтээг багт Ногоон байгууламж бүхий Цэцэрлэгт хүрээлэн байгуулах, тохижуулах

5. **НИЙГМИЙН БОДЛОГО – ХҮНИЙ ХӨГЖИЛ**

5.1 Төрийн албан хаагчийн орон сууц сумын төв, Баянтээг багт барих

5.2 Баянтээг багт хөлбөмбөг, сагсан бөмбөг, хүүхдийн бие бялдарыг хөгжүүлэх иж бүрэн тоглоомын талбай байгуулах

5.3 Залуучуудын хөгжлийн төв байгуулах

5.4 Бүх багуудыг үүрэн телефоны сүлжээнд холбох

5.5 Иргэдийн боловсролыг дээшлүүлж, эрүүл амьдрах арга ухаанд сургах, орчин бүрдүүлэх

6. **ТӨРИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭ – ИРГЭН ТАНД**

6.1 Төрийн үйлчилгээг цахимжуулах үйл ажиллагааг эрчимжүүлэх

6.2 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай, хүнд сурталгүй, чанартай хүргэх

6.3 Иргэнд төрийн үйлчилгээг хурдан шуурхай хүргэх, төрийн албан хаагчийн ажиллах нөхцөл бололцоог сайжруулах зорилгоор техник тоног төхөөрөмжөөр хангах

6.4 Сумын ЗДТГ-ын барилгын өргөтгөл барих, тохижуулах

6.5 Сумын төвийн төв талбайг иргэдийн амрах орчин болгож тохижуулах

6.6 Сумын төвд эрэн хайх аврах анги байгуулах

НАРИЙНТЭЭЛ СУМЫН МОНГОЛ АРДЫН ХОРОО

9217143681
ИОА0059 9044094